

DOMOVINA

Izhaja dvakrat na teden, in sicer vsak torek in petek. — Dopisi naj se izvolijo pošiljati uredništvu, in sicer frankirano. — Rokopisi se ne vračajo. — Za inserate se plačuje 1 krono temeljne pristojbine ter od vsake petit-vrste po 20 vin. za vsakokrat; za večje inserate in za mnogokratno inseriranje primerni popust. — Naročnina za celo leto 8 kron, za pol leta 4 krona, za četrt leta 2 kroni, katere naj se pošilja: Upravištvu „Domovine“ v Celju.

Čegava volja bo močnejša?

Še predno se je sploh na Spodnjem Štajarskem razvila dvojna agitacija za kandidata v V. kuriji, razglasil je ljubljanski dnevnik „Slovenec“ krilato geslo: „Proti volji duhovščine še ni bil in ne bo noben poslanec izvoljen v štajarskih Slovencih!“

Kakor ponosna, samozavestna in visoko doneča, tako nesmiselna in opasna je bila ta izpoved. Vemo, da večina naše narodne duhovščine obsoja po miroljubnem glasu srca in — pameti izdano parolo. Bilo pa bi tudi prežlostno za narod in za — njihov stanovski ugled, če bi omenjeno geslo obveljalo.

Mi tudi nismo mogli verjeti, da se bo kje res poskušalo s takimi načeli nastopati proti svobodni razsodnosti volilcev. Žalibog, zgodilo se je in se dogaja, kar bi se goditi ne smelo.

Iz dosedanjega volilnega gibanja sklepali, obveljali bodo za Spodnji Štajar prvotno proglašeni kandidati. Prav tako! Ne kazalo bi posebne narodne discipline, ako bi prepuščali volilci, da se jim kar čez noč vrinejo novi možje za poslance. Hvalvredno je, da so se vsi na rodni voditelji in odločilni faktorji takoj zoperstavili proti poskusom novih kandidatov.

Izjema obstoji v kandidaturi našega moža Dragotina Hribarja v V. kuriji. Ta izjema pa je tembolj značilna, ker Hribar ni nov, temveč pravzaprav prvotni kandidat. Dasi se je sprejem njegove kandidature na prvem zaupnem shodu v Celju od izvestne strani zanikal, ne more nihče odreči, da ni imela njegova kandidatura večine.

Hribarjeva kandidatura pa se vkljub temu smatra od neke strani za pastorko, kateri bo treba kljubovalni mačehi doprinesti vse mogoče čine, kakršnih se od drugega poslanca ne tirja. Ako pa Hribar premaga vse ovire, katere mu stavijo protivniki na pot, da ne bi prišel skupaj z voljo ljudstva, zmagal bo dvakrat.

Od našega kandidata se zahteva, da bi pokazal že več zaslug v parlamentarnih zadevah, kakor bivši triletni poslanec v tej kuriji. Nikomur ni na misel prišlo pred tremi leti, da bi bil tirjal od tedanjega župnika Žičkarja, najdokaže upravičenost do poslanstva s pridobitvami, katere so mogoče le poslancu. Pa tudi za splešno narodno delo bi ne bilo tačas mogoče Žičkarju pokazati niti desetino tega, s čemur se lahko ponaša že danes Hribar kot neposlanec na narodnem polju.

Da so Žičkarjeve pridobitve tudi kot poslance skromne, zato nikakor ne mislimo delati odgovornega njega samega, nego le nezdrave parlamentarne razmere. Zato pa je tembolj pretrano, bobnati le o njegovih pridobitvah. Saj nikdo ne taji, da ni bil Žičkar po svojih močeh in zmoglostih delaven, toda kar je dosegel bila je njegova dolžnost. Če bi ne bil poskušal niti tega doseči, klicalo bi ga ljudstvo po pravici na odgovor. S tem pa, da je kdo na svojem mestu storil svojo dolžnost, pa mu še nikakor ne zavaruje stalnega poverjenja, najmanj pa v politiki.

Naš kandidat Dragotin Hribar je pokazal pred tremi leti, kaj je možato zatajevanje. Letos pa zahtevajo od njega volilci, naj tudi pokaže, kaj je volja ljudstva in kakšen je odpor svobodnih volilcev proti diktaturi, naj pride ista od katere strani koli.

Narodi niso izvojevali pred polstoletjem ustavne svobode z gubitki življenja in premoženja, da bi se sedaj podvrgli slepim ukazom poedinih oseb in stanov. Kdor krati ljudstvu prostost v izbiranju svojih zastopnikov, vsiljuje se narodu za samodržca.

Naj se odloči kandidatura v V. kuriji tako ali tako, domača zgodovina bo spominjala ne preveč pohvalno, s kakšno silo se je delala „ljudska volja“. Nikdo pa ne bo mogel očitati nam, da smo kje rabili podobno orožje.

Volilni možje so po nekom tako zbegani, da že sedaj groze, da ne pridejo na volišče. To bi bilo napačno pojmovanje svobode! Od naše strani se gotovo nihče ne boji zamere. Tega bi tudi mi ne hoteli. Kdor je v sreči prepričan, da stori dobro zase in slovensko narodnost, ako da svoj glas kandidatu Žičkarju, svobodno mu; naš kandidat je že na raznih shodih zatrdjeval, da si bomo vkljub temu i nadalje prijatelji. Nikar naj ne izostane od volišča! To prepričanje pa mu mora izhajati iz lastne presoje, nikakor pa si ga ne sme slepo pustiti vsočiti. Ravno tako pa prosimo vse one, katerim vest narekuje voliti našega kandidata, da se ne strahijo ne zamere ne zaničevanja, ako glasujejo svobodno. Sicer pa so volitve tajne, in krčiti bi se morale uradno tajnost, ako se izve, za katerega kandidata kdo glasuje.

Bodimo odkriti, značajni in neustrašeni brez strasti v borbi za svobodo in pravice!

Kdor zameri radi teh lastnosti nam in volilcem, ta ni prijatelj ljudstva in njegova prostosti.

LISTEK.

Naš dom

Spisal A. Božič.

Po nadpisu pričakovali bi cenjeni bralci „Domovine“, kako narodnostno razpravico, v kateri se govori o ohranitvi naše narodne posesti, o pridobitvi mest in trgov, ki so še žalibog v tujih nemodurakih rokah, ali kaj sličnega. Ni moj namen, govoriti v sledečih vrsticah o takih veličinskih zadevah; stavim si popolnoma drugo nalogo. Opozoriti bočem v poljudni, preprosti besedi naše razumnost in pa prebivalstvo na kmetih na nekatere navidezne malenkosti, tihoče se domačega ognjišča in kmetijske družine. Na vidiz malenkosti. — Stanovanje, naš dom je ognjišče, okoli katerega se zbira v srednjih in nesrečnih urah domača družina, dom je kraj, kjer se vzgaja naš zarod, kjer naj vzrastejo krepki fantje in značajni možje, pridne deklice in skrbne gospodinje — stebri naše boljše bodočnosti.

Vprašanje, katerega se dotaknem tukaj, je prevelike važnosti za naš narodni razvoj in na predek. Zato prosim, da prečitajo to razpravico tudi tisti, ki niso potrebni takih naukov, ka-

kršne navajam v sledečem, da bodo obrnili vso svojo pozornost uredbi stanovanj, posebno kmetiskih in delavskih in po močeh preprečili marsikatero nepotrebno, mnogokrat samozakrivljeno nesrečo. Da bi se vsaj nekateri ravnali po mojih besedah!

I.

Najboljše, kar ima človek na zemlji, je njegovo zdravje. Zdravje je bogastvo. Naj si še tako bogat, naj imaš vse, kar ti srce poželi, — ako zdravja ni, ne moreš biti zadovoljen in srečen. Kolikokrat sem šel po dunajskih ulicah in opazoval življenje! In kolikokrat sem videl na lepem malem, trikolesnem ročnem vozičku voziti imenitno oblečenega gospoda, ki je bil — hrom. Bogat je bil, to se mu je videlo na vsej njegovi zunanosti; pa siromak ni mogel hoditi. Morali so ga strežniki vzdigovati na posteljo in iz postelje, voditi ga po sobah, kakor malo dete, ki se še šibkih nožic uči hoditi in dela prve korake. Devati so ga morali na voziček, ako si je želel ogledati ta lepi božji svet in se nasrkati svežega zraka. — V srce se mi je smilil ta bogat uboheč. In akoravno nisem včasih imel ne kraljarja v žepu, bi vendar ne menjal z njim. Zdrav na duhu in telesu zdel sem se poleg njega sam sebi kralj. Čutil sem se srečnega in pozabil na svoje siromaštvo. Kako naj ta

hromec uživa svoje bogastvo? Kaj ga naj veseli? In če za trenotek pozabi na svoje stanje, če mu za kratek čas ponehajo bolečine, — ali se more prav veseliti zemeljskih svojih darov, ko ga vendar vsak pogled na samega sebe, vsak gibljaj in cela okolica spominja, da je pri vsem bogastvu — siromak?!

V bogastvu še ni sreča. —

Vsak človek ima dve roki in ako je zdrav, krepak in delaven, ne bode sestradal. Zdravje dela človeka sposobnega za delo, — in delati moramo vsi, kar nas je na zemlji — delo pa nam prinaša toliko, da se preživimo in si še zraven tega kaj prihranimo, ako obrodi naše delo dober sad in amo varčni.

Le žal, da svoje zdravje mnogi premalo cenijo. Premalo pazijo na sebe, — premalo na malenkosti, ki so pa mnogokrat vzrok hudim boleznim. Razgret greš na mrzel zrak, prehladiš se in zbolíš. Sediš v zadubli, s smrdečim, gostim zrakom prenapolnjeni sobi, — vročica te prime, in mnogokateri leže za njo v tibi grob. Posebno na zrak v spalnicah, v stanovanjih v obče se vse premalo pazi.

Kakor se iz močvirja vzdiguje gnili, strupeni vzdih in okužnje celo okolico, tako se vlačijo včasih, posebno ob zimskih jutrih, v spalnicah kmetiskih in delavskih stanovanj neuziten zrak

Centralizem, posredovalni jezik in ravnopravnost.

Prispevek v Slovanom ugodno rešitev državne krize
Spisal P. Kažipot.

II.

Postava o posredovalnem jeziku, od kakoršne si v ugodnem slučaju smemo zlasti Slovenci obetati izdatne olajšave v tužnem narodnem stanju, naj bi obsegala dva dela. Prvi del naštevaj splošne določbe. Glede nekaterih povemo za sedaj le dvoje: namreč pred vsem, kako si tolažimo razloček med „d žavnim“ in „posredovalnim“ jezikom. Državnemu jeziku, o katerem pa Slovani sploh nečemo ničesar slišati, bi pristojala dosledna prednost pred drugimi jeziki, ki bi se potem smatrali kot nekako „peto kolo“ pri državnem vozu; dočim imej posredovalni jezik, katerega se sploh ne sme vrvati nikjer, kjer ni neobhodno potreben, prvenstvo (n. pr. na državno-uradnih pečatih) praviloma k večjemu tam, kjer je tudi „v deželi (= okraju) navaden“ v smislu § 19. Zato pa se mora, kar posebno poudarjamo, natanko določiti, kje n. pr. se končuje nemščina kot v deželi navaden (ena četrtina pravih, ne ponarejenih Nemcev v vsakem okraju), a ob enem začenja nemščina kot zgolj posredovalni jezik, da se tako ubrani običajna samovoljnost in tihotapstvo! V ostalem pa pričakujemo od naših poslancev, da se bodo strogo držali načela ravnopravnosti, po katerem se posredovalnemu jeziku pri nas na Slovenskem ne smejo pripoznati ne za troho večje pravice kakor n. pr. v „češkem“ delu Češke. — Drugi del postave ukazuje, da se ima v prihodnje smatrati nemščina kot v določenih mejah obvezen posredovalni jezik, toda le za — tri leta. Po preteku te dobe pa se mora vnovič postaviti kot tak potrditi, ako naj ostane še nadalje v veljavi. O „nadomestilnem“ posredovalnem jeziku pa v tej postavi ni treba izrečno ničesar omeniti, ker smeme biti za prvi čas zadovoljni, ako dosežemo vsaj to: rešitev omenjenega vprašanja lahko pod navedenimi pogoji Slovani mirno prepuščamo prihodnosti.

Kako pa je s sprejetjem v državnem zboru? Iz gorenji skromnih, in ako se oziramo tudi na onega, o katerem bomo izpregovorili pozneje, še vedno zmernih in pravičnih naših pogojev je razvidno, da se sme naš predlog imenovati v pravem pomenu besede „zlati srednji pot“ med skrajno-nemškimi in skrajno-slovanskimi zahtevami, kateri pot pa je pri obstoječih razmerah edino pravi. Zato se po pravici nadajamo, da se bodo po kratkem premisleku zanj izrekle vse zmernejše državnozbornske stranke. Upora pričakujemo k večjemu od radikalnih Čehov (nepoboljšljivih Velikonemcev sploh ne štejeemo), ki si v svojo in našo škodo domišljajo, da jim bo mogoče zvezde sklatiti z neba. No upajmo, da se bodo po prizadevi slovanskih poslancev izpame-

metovali skoraj tudi oni ter pridružili našemu načrtu, saj bodo s svojimi zahtevami v zadevi „na celo deželo“ raztezajoče se ravnopravnosti češčine — o češkem državnem pravu je zanj prejši pač najbolje molčati ter rajši sklicevati se na „deželno avtonomijo“ in „ravnopravnost“ — prodrli najgotoveje in brez „trnjevega pota“, ako glede „postavnega“ posredovalnega jezika pridejo Nemcem ali bolje rečeno: centralistični želji najvišjih krogov po možnosti naproti. Kako bi se to dalo brez posebne škode izvesti, smo deloma že pokazali, deloma pa še bomo.

Ako bi šlo zgolj za priporočano postavbo o „nemškem“ posredovalnem jeziku — in iz več ozirov kaže, da isto vzamemo najprej v pretes ter se šele pozneje ob ugodni priliki lotimo najvažnejšega pogoja — bi stvar najbrž ne bila posebno težavna, ako bi nam — Nemci ne delali zgage z obstrukcijo, s čimer bi pa tudi le „na zgoraj“ doprinesli dokaz, da imajo pač Slovani „dobro voljo“, da pa z njimi (t. j. Nemci) ni mogoče pametno govoriti. — Ker nemški posredovalni jezik nasprotuje v § 19. d. o. p. zajamčeni ravnopravnosti vseh avstrijskih narodov, je jasno, da je v njegovo veljavno sprejetje praviloma potrebna dvetretjinska večina glasov državnega zbora. Nemci sami ob sebi, ko bi tudi imeli v zbornici večino, nas torej ob naše pravice po stavno ne morejo pripraviti. Drugačna pa je stvar, ako bi se vsi nemški narodi zedinili, da in koliko hočejo državi na ljubo in — Nemcem na korist odjenjati od svojih postavnih pravic. Kdo bi potem dvomil, da je dotična postava veljavno sklenjena, če tudi bi za njo glasovala le navadna (prevesna) večina, ako so pa h krati v tej večini zastopani vsi, ali vsaj brez malega vsi nemški poslanci! Da pa taka postava dobi eventuelno tudi proti volji Nemcev najvišje potrjenje, treba seveda, da stoji na čelu vlade mož, kateri, če tudi strogo centralističnega mišljenja, je vendar h krati dovolj nevtralen in pravičen, kar se pa o Körberju ne more trditi. ...

Pa, kakor že zadnjič rečeno: brez utemeljene upanja na prihodnje boljše čase — in kot tako „zanesljivo zvezdo“ smatramo le obče obvezno učenje „nadomestilnega“ jezika — se pač nobeden zaveden Slovan ne bi mogel ogreti za postavni nemški posredovalni jezik. Dotični naš „pogoj“ torej slove: Omogoči naj se v prvi vrsti na vseh srednjih šolah in zlasti tudi vseh učiteljskih avstrijskih izdatno učenje tistega jezika, s katerim bi se dal eventuelno o svojem času nemški posredovalni jezik uspešno nadomestiti! V ta poslednji namen sposobna bi bila le dva jezika: ruščina in francoščina. Srce se nam seveda ogreva za prvo, dočim trezni razum ne more drugače, kakor priporočati — poslednjo. No najbolje bo, ako se vsaj Slovani učimo po možnosti obeh jezikov: francoščine (z Nemci vred) obvezno, ruščine pa neobvezno. V korist prvi, kot obče priznanemu (prvem) svetovnemu,

prava kuga za telo onih, ki bivajo v takih sobah. S težko glavo, kakor iz omotice, z bolečimi prsi in slabotnim, mesto okrepčanim telesom se vstane iz postelje. Izkazano je, da skoraj polovica delavskih otrok po mestih umrje vsled nezdravega zraka in nezdrave vode. In v koliko boljše je na kmetih? Le povprašajte po vaseh in kočah in zasledujte vzroke mnogoterih bolezni kmetijskih delavskih otrok! Koliko jih pomrje, koliko pa jih ostane celo življenje bolanih, nezraščanih in slabotnih!

Stanovanja na kmetih so nezdrava in s prebivalci prenapolnjena.

Vstopimo v sobo kmetake koč. Okna so nizka in mala, kakor človeške oči, vrata nizka, da se moraš pripogniti, ako hočeš vstopiti. In do stropa lahko sežeš z roko in se ga dotakneš. Postelje so postlane visoko, ker je v njih na phana slama, in če ležiš na njih, si primoran, dihati v sebe topel in izprijen zrak, ki se zbira v visočini in nima izhoda. Vsaka najmanjša razpoklina pri oknu in vratih je s cunjami zažabljena, da ne prihaja sicer mrzel, pa sveži in zdrav zrak v pretoplo zakurjeno sobo. — In v tej sobi se shaja in vzdržuje ves božji dan — po zimni seveda — družina, broječa osem do deset ali še več glav! Vsi ti spe v edini sobi, starši in otroci skupaj in dihajo iz sebe in vaše

s smrdom in ogljikom prenasajeni nezdrav, strupen zrak!

Iz zjutraj, ko vstanejo so bolj potrti, kakor so legli k počitku, tožijo, da jih vse boli. — Ne odprejo oken in ne vrat, v peči pa si kuhajo jedi in grejejo sobo! — — —

Poleg tega pa so pospravljeni v mnogih kmetijskih sobah različna gospodarska orodja, umazano perilo, blatno obuvalo itd. — Vse to še bolj poslabša zrak. Sobe so mnogokrat vlažne — in iz zidovja teče voda, kakor iz vrelca. Posledica vsemu temu so seveda neizogibne bolezni. Posebno v mestih so delavska stanovanja mnogokrat pod zemljo, bolj kleti podobna, kakor človeškemu prebivališču, in mokrotna! Kako mnoge naše deželane miče in vleče v mesto, kjer se živi baje brez dela, kar je mnogim največji ideal! Ko bi videli mestno revščino, bi jim minilo to hrepenenje, in ostali bi doma, kjer imajo delo in jelo, pa čisti, nepokvarjeni zrak v prosti naravi. Ne pomnoževali bi števila gladnega, stradajočega mestnega proletarijata.

In vendar bi se dalo marsikaj storiti v zboljšanje zdravstvenega stanja našega ljudstva in s tem povzdigniti njegovo gospodarsko in narodno stanje.

(Dalje prihodnjic.)

kulturnemu in v političnem oziru pri nas nevtralnemu jeziku naj bi se n. pr. po gimnazijah odpravila nepotrebna grščina in v prvih dveh razredih za polovico, ali najbolje popolnoma umaknila manjkorišna latinščina; kajti čemu bi se pač naša gimnazijska mladina tolikanj mučila z neporabnimi mrtvimi jeziki. Ako potem pozneje začnemo z učenjem francoščine že v ljudskih šolah, ter se vrhu tega pridno vadimo tudi zunaj šole: v družbenem življenju in v slovstvu, pač ni dvojbe, da se ji bomo s časom privadili do dobra. Črez koleno se seveda stvar ne da prelomiti; no, sadove dotičnega našega truda utegnemo vendar doživeti deloma še mi sami, večinoma pa bližnji naši potomci, kateri nam bodo gotovo za to bolj hvaležni, kakor če bi mi v tem oziru držali križem roke ter čakali — čudežev!

Razlogi, vsled katerih dajemo francoščini prednost pred ruščino, so ti-le: Ruščina ne more kakor francoščina postati enoten posredovalni jezik v Avstriji, kakršen je potreben zlasti za našo armado. Vključ ruščini ostala bi torej nemščina armadni jezik; ali je to ravnopravnost? — Z idejo nevtralneno-otnega posredovalnega jezika nadalje pridobili bi si napram Nemcem najbrž povsod zaveznikov (ali vsaj neresnih protivnikov), n. pr. Poljake, socialne demokrate, Lahe, Ogce; dočim bi ruščina, že vsled obnega strahu Neslovanov pred panslavizmom, naša toliko nasprotstva in ovir, da bi jih mogli Slovani zmagovati komaj — z združenimi močmi. No v dogledni prihodnosti ni misliti na to, da bi v tem vprašanju odločno z nami potegnili Poljaki; že zato je najbolje, ako to stvar odložimo na ugodnejši čas, s čemur pa ni rečeno, naj se zanašamo na ta nedogledni čas, ker sicer utegne, vsaj nam Slovencem, priti pomoč prepozno. — Končno bi se tudi v najugodnejšem slučaju Nemci in Lahe uspešno branili, „strankarsko“ in kdo ve kako še ruščino pripoznati kot v naših slovenskih pokrajinah edino veljaven posredovalni jezik. Nasprotno pa Slovenci ne moremo želeli, da bi se poleg ruščine med nami ohranila tudi nemščina, ker se je potem pač težko več znebimo. K večjemu v obliki posredovalnega jezika je namreč Nemcem mogoče vzdržati za njih nakane potrebno, torej nam nevarno ravnopravnost nemščine na Slovenskem, dočim sami izprevidijo, da tista peščica pravih (ali tudi za silo ponarejenih) Nemcev napram ogromni večini Slovencev ne more priti v resen poštev. Le s pomočjo nevtralne francoščine utegnemo torej po dreti stebre nameravanega nemškega mostu do Adrije ter postati s časom najprej v narodnem in potem še le tudi ostalem oziru svobodni gospodarji na svoji zemlji — v „zedinjeni Sloveniji“.

Kako pa uresničimo omenjeni „pogoj“? Premislimo najprej, kakšen učinek bi taka zahteva napravila „zgoraj“! Ako nas vse ne moti je dotičnim krogom „namen“ — centralizem, nemštvo pa samo — pomoček do namena. Ako torej tudi kot „Nemci“ dajemo radi nemščini prednost, tako neomajni pa v tem oziru najbrž niso kakor naši Velikonemci, katerim je nemštvo glavna, centralizem pa le postranska stvar. Verjetno je torej, da bi se dotični naši zahtevi končno udali, zlasti ako se izvrši vse na „pameten“ in če le mogoče tudi „postaven“ način. No pametno je menda vse, kar smo doslej pisali o posredovalnem jeziku; postavno pa se bo morebiti tudi dalo izvesti vsaj potem, ko bo kakor upamo, vsled drugače neodpravne obstrukcije — večina vendar ne more plesati, kakor ji bo godla manjšina! — prevržen sedanji krivični volilni red. Zato je menda najbolje, z omenjenim radikalnim pogojem oziroma zdravilom še počakati, da bomo videli, kako se bodo stvari razvile in sloh laglje napeljali vodo na svoj mlin. — No pogledajmo si stvar še od manj ugodne strani! Ali bi bilo res tako nezasišano, ako bi Slovani zahtevali „administrativni pot“ — obvezno podavo pri-like vsakomur, se „nevtralne“ francoščine za neizogibne prihodnje slučaje do dobra naučiti? Ali se mar sedaj z nami glede „strankarske“ nemščine ne dela ravno tako? In ali ne uče Nemci sami, da ima vlada pravico, eventuelno iz lastne moči oskrbeti potrebe države v zadevi posredovalnega jezika? K tej nemški teoriji lahko v obče

pristopimo tudi mi; le tega naj si nasprotniki nikar ne domišljajo, da bomo Slovani še dolgo mirno pripustili omenjenim potrebam (oziroma nepotrebam) ustrezati zgolj na naše stroške, jočim bi Nemci ne doprinali prav nobenih ali pa nezadostnih žrtev!

Glede najvažnejše naloge, katera v bližnjem se zasedanju državnega zbora čaka „novih“ naših poslancev, opozarjamo končno še enkrat na dvoje važnih dejstev. Prvič je trdno naše — in sedaj že ali vsaj kmalu tudi najvišjih odločnih krogov, kateri so nekoč pretečemu kršenju ustave upali uteči s prevratom vlade na nemško stran — prepričanje, da se državna kriza brez odločnega protustavnega koraka, namreč — nam ugodne ždatne izpremembe volilnega reda rešiti ne da. Drugič pa je iskrena naša želja: naj bi prišli kmalu vsi Slovani do spoznanja, da je poleg dokaza zmožnosti, obstrukcijski mizeriji napraviti konec, ... in ali ni za našo zmožnost najboljši dokaz že to, da sedaj vladajoča onemogla nemška manjšina proti omenjeni boleznici (ako izvajamo s centralizmom, čegar važnost in potrebo sicer vedno povdarja, kregajočo se nezmislno idejo ločitve od Galicije in Dalmacije) nima drugega v nje zmišlu delujočega in kaj obetujočega pomočka na razpolago, kakor zloglasni absolutizem, o katerem pa je tudi sama preverjena, da bi se ne mogel dolgo vzdržati? No ker si vsaj Slovenci absolutizma brez gotove končne koristi „za sebe“ ne želimo, že zato izražamo (zgoraj pretrgano željo in) misel: da je ... namreč poleg gotovega in od naših strank soglasno odobrenega „zdravila“, v povratek, oziroma dosedaj boljše razmer glavna stvar — dokaz centralističnega mišljenja (v zmišlu na zunaj ednotne države!) Daj torej Bog, da bi se Slovanom, ključno se „omenjeni“ volji vladarja, posrečilo podrejeno mu vlado, ta najvažnejši faktor, pri vesti zopet in sicer zanesljivo, trajno ter zlasti odločnejše kakor kedaj poprej na pot večine in pravice, kajti složno krepki in ob enem „v bistvu pravični“ naši volji umakniti se morajo težave!

Celjske in štajarske novice.

(„Celjski Sokol“) si je izvolil na svojem običnem zboru dne 1. t. m. naslednji odbor za bodoče društveno leto: Starosta dr. Ivan Dečko, podstarosta dr. Josip Karlovšek, tajnik Ivan Spindler, blagajnik Vinko Žener, odborniki pa so: Franjo Jošt, Franjo Lončar in dr. Vladimir Ravnihar. Namestnika sta Ivan Rebek in Vinko Pustovrh. Načelnika imenuje odbor v svoji prvi seji. Društvo šteje 130 članov, med njimi 70 izvršujočih.

(Občni zbor „Celjskega pevskega društva“) se vrši dne 21. dec. t. l. ob 8. uri zvečer v čitalnici. Spored: 1. Poročilo tajnika. 2. Poročilo blagajnika. 3. Poročilo arhivarja. 4. Volitev novega odbora. 5. Slučajnosti.

(Učiteljsko društvo za celjski in laški okraj) ima jutri, dne 8. t. m. ob pol 11. uri dopoldne svoje redno mesečno zbravanje z naslednjim sporedom: 1. Zapisnik. 2. Društvene stvari in nasveti. 3. Eventualno podavanje. 4. Iz šolske prakse.

(Miklavžev večer.) Ta slovanski običaj dobiva od leta do leta več zanimanja. Letos je bil naval otročičev iz mesta in okolice posebno velik v „Nar. domu“. Sv. Miklavž — g. Salmič — pa je imel tudi za odrasle potreben nagovor. Mični so bili trije angelčki, med katerimi je eden — gđc. Strašek-ova — v lepih besedah napovedala prihod sv. Miklavža. Tudi rudeči in črni škrtje so imeli dovolj posla.

(Celjska policija aretirala — hudiča!) Naš medičar v „Narodnem domu“ je razstavil za Miklavžev v svoji izlogi škrtata, takozvanega „krampus“, ki je imel na prsih iz sladkorja nekaj svetlini sličnega. — Redarstveni prostovoljec Ochs je to opazil ter pripeljal policijo, ki je škrtata aretirala. Po nerodnosti ali naključju pa se je ta dozdevna kolajna v rokah policista zdobila, in sedaj so goreči organi javnega reda brez „corpus delicti“, škrtat brez kolajne, g. Pokorni pa brez škrtata in medaljona. Res čudne uspehe izkazuje celjska policija v svoji službeni gorečnosti, tako n. pr., da je nedavno zaprla dr. Sernečevega petelina, sedaj pa sladkega škrtata.

(Celjsko porotno sodišče.) Znano se bo, da je državno pravdnštvo svoječasno zaplenilo „Domovino“, ker smo pisali o sleparijah pri nemški hranilnici v Konjicah. Dne 1. t. m. pa je vendar stal pred porotniki tajnik te hranilnice — 77letni Tomaž Srabotnig, obdolžen hudočinstva goljufige. Kako nadzorstvo je bilo pri tem zavodu, kaže dejstvo, da je Srabotnig imel dovolj časa v 191 slučajih oguljofati hranilnico za 41.608 kron 40 vinarjev. Načelstvo ni Srabotniga nikoli kontroliralo. Srabotnig — ki je nakupil hiše in posestva ter bil na glasu premožnega moža, toda to premoženje je bilo prisleparjeno. Porotniki so potrdili krivdo, nakar ga je sodišče obsodilo z ozirom na njegovo visoko starost samo v navadno ječo 18 mesecev.

(Celjski Nemci in socialni demokrati) Pretečeni tork so se vršile za mesto Celje volitve volilnih mož za V. kurijo. Nemci so bili v neprijetni zagati. Ako volijo po svoji radikalni metodi, zmešajo jim štrono socialni demokrati in morda še celo Slovenci. Da se to ne zgodi prišlo je do pobratimstva med v načelih si najhujše nasprotujočih nemških nacionalcev in socialnih demokratov. Opeharjeni bodo ostali seveda socialni demokrati, ki sami že naprej slutijo, da osebe kakor Ambroschitsch in Oechs ne bodo dale svojih glasov Čobalu, temveč svojemu „pespiško navdahnjenemu“ kandidatu Wisenjaku. Socialni demokrati so pri tem kompromisu zamorci, katerim se bo reklo pred prvotno volitvijo: ... kann gehen!

(Duhovniške premembe.) Premeščeni so gg. kaplani: Vid Janžekovič iz Čadrama k Sv. Miklavžu pri Ormožu, Josip Plepelec od Sv. Miklavža v Prihovo, Melhijor Zorko iz Prihova k Sv. Marjeti niže Ptuja, Fian Schreiner od Sv. Marjete niže Ptuja v Dobrno in Matija Zemljič iz Dobrne v Čadram.

(Premembe pri pošti.) Poštna praktikanta v Celju Ferdinand Winter in Karol Strauss sta imenovana poštoma asistentoma, prvi za Zidan most, drugi za Beljak. Premeščen je poštni oficijal Jos. Martschitsch iz Zid. mosta.

(Umrl je) dne 2. t. m. nadučitelj pri Sv. Marjeti na Pešnici g. Stefan Kovačič. Kot pravi narodni učitelj briga se je vedno vestno za šolsko in politično književnost ter isto podpiral. Blag mu spomin!

(Pogorela je) Stallnerjeva tovarna za papir v Vojniku dne 3. t. m. Ogenj je nastal, ker so se užgala nenamazane osi koles. Škoda je precej velika, a se bo pokrila z zavarovalnico.

(Bralno društvo pri Sv. Martinu v Rožni dolini) ima dne 9. t. m. po večernicah v šoli občni zbor po tem le vsporedi: 1. Poročilo predsednika o delovanju v preteklem letu. 2. Času primeren govor. 3. Volitev novega odbora. 4. Vpisovanje novih udov, predlogi in nasveti. K obilni udeležbi vabi vlnudno odbor.

(Bralno društvo v Braslovčah) sklicuje letni občni zbor v nedeljo dne 9. grudna popoldne ob 3. v društveno sobo. Društveni odbor vabi k mnogobrojni udeležbi, ker bodo jako važne stvari na dnevnem redu.

(Ljudska knjižnica na Ponikvi in celjsko okrajno glavarstvo.) Ponkovski rojak, policijski svetnik v Ljubljani, g. Fr. Podgoršek, je dobil ukaz od celjskega okraj. glavarstva, da si mora pridobiti — koncesijo v smislu obrtnega reda, ako hoče napraviti svojim rojakom dobrodelno „Ljudsko knjižnico“ v spomin Slomškove stoletnice. Taka tirjatev je nekaj — novega.

(Sevniško-brežiško učiteljsko društvo) zboruje na Vidmu jutri dne 8. t. m., ker je moralo dne 4. m. m. zborovanje vsled picle udeležbe izostati.

(Tat je ulomil) v Sevnici v trgovino g. Gustava Schalk in pobral baje 556 gl. v gotovini — in menda za popotnico — košček sira. Zlikovec se zasleduje.

(Iz Vidma) se nam piše: Dekan Žičkar vendar le ne more biti tako uverjen o svoji zmagi, kakor poročajo njegovi stanovski tovariši po listih. Mrzel pot ga je oblił, ko je slišal, da je v svoji rojstni fari v Rajhenburgu propadel. Da bi se mu isto ne zgodilo na njegovem službenem sedežu na Vidmu, prišel je sam na volišče, tam sedel in vsakega volilca bistro in strogo pogledal, da se je siromak vstrašil in njega volil

Končno pa je dal sam sebi glas. Kako se je agitiralo, ni dopovedati. Med volitvami so se valjevali listki z imeni, kar je protipostavno. Vkljub temu pa bodo bobnali po svetu o „prosti ljudski volji“.

(Najemninska dražba užitninskega davka) od vina, vinskega in sadnega mošta ter mesa za leto 1901, oziroma tudi za leta 1902 in 1903, vrši se pri finančnem ravnateljstvu v Mariboru, dne 14. t. m. ob 10. uri dopoldne za okraje: Polskava, Sv. Lenart v Sl. gor., Gor. Veličina, Vojnik, Šostanj in Slatina. Pogoji so na vpogled pri dotičnih fin. vodstvih.

(V Šmarju pri Jelšah) deli trgovec Wagner — kakor se nam poroča od zanesljive strani — ptujsko „giftno kroto“ med nedolžne kupovalce brezplačno. Mož je svoječasno kazal nepristransko lice, a kar ima brata sodnika v bližini, vzdigati je začel svoj nemški greben.

(Delavnica južne železnice v Ptuj) Ravnateljstvo juž. žel. je sklenilo, napraviti tudi v Ptuj svojo delavnico, kakršna je v Mariboru. Že v prihodnji spomladi se preseli blizu 60 delavcev s svojimi družinami v Ptuj, s čemur bo mesto Ptuj dobilo lep naraščaj — socialnih demokratov, kar je ptujskim očetom le privoščiti.

(Vremenska postaja na Cvenu) belži v mesecu novembru: Srednja toplota 7.4° C, najvišja toplota dne 7. ob 2. uri popoldne, 15.2° C; najnižja toplota dne 28. ob 7 h. a. m., —2° C; največ padavin dne 3., 24.3° mm; Vsota padavin, 77.6° mm; število dni s padavinami 17; število dni z meglo 11; poprečna oblačnost 86.

(Bračko iz Orahovec) sklicuje na 8. dec. shod v hranilničnem poslopju v Radgoni. Naznanja namreč, da bode isti dan tam predavanje o trtni uši. Ta je prazna. Radgončani ne trpé slovenskega predavanja. To je le vabilo, da bi slovenske volilne može v nemško past dobili. Pozor torej! Ne hodite tje! Če ima Bračko kaj razložiti ali pa če hoče kdo o trtni uši predavati, naj pride h Kapeli ali k Sv. Juriju. Tje naj pride tudi on; se bomo že pogovorili. Na radgonske limanice pa ne gremo, nismo kalini.

(Postaja južne železnice v Mariboru) se bo imenovala po novem letu: „Maribor-glavni kolodvor.“

(Graški Slovenci) so praznovali dne 1. t. m. nad vse sijajno Prešernovo stoletnico. Slavnost so priredili slovenski akademiki.

(Akad. teh. društvo „Triglav“ v Gradcu) ima svoj IV. redni tajni občni zbor dne 5. dec. t. l. v društvenih prostorih ob 8. uri zvečer. Spored: 1. Čitanje zapisnika zadnjega zborovanja. 2. Čitanje zapisnika brat. društ. „Slovenija“. 3. Poročilo odbora. 4. Eventualno poročilo revizorjev. 5. Volitev predsednika. 6. Slučajnosti.

(Visoka starost.) V hiralnici Ehrnau na Gor. Štajarskem je umrla dne 27. m. m. Marija Miesel, stara 113 let.

Volilno gibanje.

Volilni shod v Žalcu vrši se v soboto dne 8. t. m. ob 3. uri popoldne v dvorani gostilne g. Fran. Hodnika. Pri tem shodu predstavi se kandidat V. kurije za državni zbor Dragotin Hribar in bode razložil svoj program. Volilci, posebej pa še gg. volilni može, se najviljudneje vabije, da se shoda gotovo udeležijo.

Narodni volilni odbor.

„Na Osojah.“

Koncem predstave minulo nedeljo smo vzkliknili: „Čudimo se smelosti naših diletantov, da si drznejo do tako težavne igre, a naravnost občudujemo dovršenost, s katero so spravili igro na celjski diletantski oder. Tu je šlo vse gladko in točno, prizor za prizorom je prešel pred našimi očmi, dokler nismo imeli pred seboj vse krasne mozaik podobe. Presežnost in točnost gre na rovaš režiji, katera pri taki igri res ni mala stvar. G. dr. Ravnihar, ta regisseur vseh naših zabav, je ravno tako spretno uprizoril petdejanjsko igro „Na Osojah“. Njemu torej prva hvala.

Glede igre same, ne gre, da bi jo presedevali glede dejanja in vsebine. Slična je pač drugim ljudskim igrokazom kakor so „Revček Andrejček“, „Krivoprisežnik“, „Potiglačeva hči“ in dr.

Pretehtati je tudi nočemo glede nje vrednosti; zadostuje pač, ako rečemo da je igra po nje vsebini občinstvu neizmerno ugajala.

Preidimo k posameznostim in tu omenjamo v prvi vrsti gospico Baševo, ki je bila gospodinja Marijana „par excellence“ v vsakem pogledu. Že njena zunanost in postava kliče po tej vlogi in sročna je bila roka, ki jo jej je izbrala. V dikciji pa je bila izborna kakor navadno. Kdor je videl in slišal njeno markizo v „Čevljar baronu“ ta je mogel takoj vedeti, da bomo ta večer čuli dovršeno kmetiško ponosno gospodinjico. K lepi igri so se prilegli prelepi kostumi.

Njeno protivnico deklo Ano nam je podala gospica Strašekova. Priznati moramo, da se je ta od „Brata Martina“ sem nam dobro znana igralka lotila najtežavnejše vloge v celi igri. Vloga zahteva prave igralko od prve do zadnje besede. Vsaka beseda ima svoj povdarek in dolge monologe je treba izvesti z veledramatiškim vznosom. Od ditantije ne moremo in tudi ne smemo zahtevati, da bi to vlogo nam predložila tako, kakor kaka igralka umetnica, ki je bila prej leta in leta v šoli. Zato pa mirno in brez vseh fraz izrekamo, gospica Strašekova je Ano igrala z ozirom na deske diletantskega odra naravnost presenetljivo. Občudujemo zlasti njen spomin, zakaj brez najmanjšega spodtiklaja je govorila tiste dolge semtertje zelo prazne monologe.

G. Salmič je bil umetniško dovršen Matija. Njegova krasna maska je bila kaj primerna krasni njegovi igri. G. Salmič nam je znan kot nedosežen komik; tamboj smo občudovali njegovo igro kot intrigant. Oba značaja pogoditi enako dovršeno, to zmoro igralko-umetnik ali pa kakor se pravi „universalgenie“.

Gospica Dobršekova nam je zopet dokazala, da smo v njej zasledili velik igralski talent. Staro Mreto, veliko deklo na Osojah nam je predstavljala tako živo in resnično, da je občinstvo zlasti ono „tam gori in tam zdej“ kar glasno ji odgovarjalo, če se je Mreta hotela kaj prepričati na odru. Čuli smo kmetiško ženo, ki je ob zopetnem nastopu Mretinem vzklila: „no, zdaj pa pojdi zopet toča, ta stara gra.“ Boljše ocene naj ni gospica Dobršekova ne želi.

Da je g. dr. Ravnihar poleg režije prevzel še vlogo prvega hlapca Valentina, to je vredno vsega občudovanja. Predstavil se nam je bil v enakih vlogah, zato bi se morali v svoji oceni le ponavljati, ako naj zopet pretresamo njegovo igro.

Prav ljubka je bila gospica Miklavčeva v vlogi najivne Micke in žela je zlasti naše pri znanje v mičnem duetu z gospico Zupančev, recte Osojino Nežo. Na citre je spremljal dvošpev dr. Schwab, kateremu gre tudi mesto avtorja dvospevu.

Prav dober Tilen je bil g. Šuber in ravno tak župnik g. Korošec, vendar bi se slednja vloga dala še bolje igrati. V igri kakor v maski nas je zadovoljil flegmatični cerkovnik — g. Dobršek — poleg tega tudi učitelj in kramar. Segavega „mažarja“ piskrovezca Šimena je predstavljaj naš komik g. Terček, kateri ni zadel samo realistične igre, ampak tudi pravi kostum. Tudi drugi, kakor gospica Strašekova ml. ter gg. Leskovšek in Falk so popolnoma izpolnili odkazana jim mesta. — Občinstvo se je imenitno zabavalo ter časih celo ob najresnejših mestih igre izražalo svoje zadovoljstvo z bučnim smehom. Pa to nas ne moti, saj to ravno dokazuje kako silno potrebno se je naše ljudstvo ravno — gledališča in njegove omike. Neutrudnim diletantom pa najsrčnejša zahvala; niso to suhe besede. Koliko oni pripomorejo z eno tako igro k povzdigi našega ljudstva posebnost v narodnem oziru, to ve le tisti, ki živi med in z ljudstvom. Bog plati!

Druge slovenske novice.

(Osebnosti.) Okrajni sodnik v Kamniku g. Fr. Garzaroli pl. Thurnlack je imenovan na svojem mestu deželno sodnim svetnikom. — G. dr. Milan Škerlj, avskultant v Novem mestu je imenovan sodnim pristavom v Mokronogu in dr. Metod Dolenc sod. pristavom v Novem mestu.

(Imenovanje.) Finančni komisar v Ljubljani g. Makso Kostanjevec, je imenovan višjim

finančnim komisarjem. Sekundarnim zdravnikom v novomeški bolnišnici je imenovan g. dr. Ernest Majer, zdravnik v Škofji Loki.

(Prešernova hči.) V Ljubljani živi v skromnih razmerah, skoraj pozabljena po Prešernu pripoznana nezakonska hči gđ. Ernestina Jelovšekova. Ob stoletnici proslavljenega očeta spomnile so se ljubljanske narodne dame tudi Prešernove hčerke ter ji izročile hranilno kajžico z vlogo 1000 kron s pripisom: „V slavnem očetu me Tebe ljubimo! Slovenke — Slovenki!“

(Slovenska šolska Matica v Ljubljani.) V smislu § 21 pravil „Slovenske šolske Matice“ se sklicuje prvi občni zbor tega društva na dan 29. decembra t. l. v „Mestni dom“ v Ljubljani. Zborovanje se otvori ob dveh popoldne. Dnevni red: 1. Pozdrav začasnega predsednika. 2. Poročilo tajnikovo o dosedanjem delovanju začasnega odbora. 3. Poročilo začasnega blagajnika. 4. Volitve: a) upravnega odbora (predsednika, 8 odbornikov in 8 odbornikovih namestnikov), glej pravila § 8. b) treh presojevalcev letnih računov. 4. Določitev nagrad za književna dela in glavnim funkcionarjem za prvo triletno dobo. 5. Proračun za naslednja tri leta. 6. Posvetovanje oziroma odobravanje predloženega poslovnika. 7. Nasveti posameznih društvenikov. Da bi častite dame in častiti gospodje vnanji društveniki imeli ko likor mogoče duševnega užitka in duševne probude od svojega kratkega bivanja v slovenski prestolnici, je začasni odbor nadalje sledeče ukrenil. 1. Na predvečer dne 28. decembra t. l. priredi „Ljubljansko učiteljsko društvo“ na čast došlim društvenikom zabavni večer. 2. Dne 29. decembra t. l. priredi gospod ravnatelj Andrej Senekovič ob 10. uri popoldne električne demonstracije v fizikalni sobani c. kr. prve državne gimnazije. 3. Po občnem zboru si lahko ogledajo društveniki ljubljansko elektrarno, kjer bo g. ravnatelj A. Senekovič razjasnjeval električno napravo. Tudi druge zavode si lahko ogledajo društveniki pod vodstvom izvedencev. 4. Častito dramatično društvo se bo naprosilo, da priredi dne 29. in 30. decembra primerne dramske predstave. Tovariši in tovarišice! Prič se nam nudi prilika, da si podamo srednješolski in ljudskošolski slovenski učitelji roke in stopimo v zvezo, ki more biti na korist prvim in drugim. Noben slovenski učitelj ne zamudi prisostvovati pri porodu „Slovenske šolske Matice“, ki bo, če Bog da, postala eden najvažnejših zavodov narodne prosvete! Gospodje poverjeniki in gospice poverjenice navdušujte, kar je v vaših močeh, za sveto stvar! — V Ljubljani, dne 2. decembra 1900. Za začasni odbor „Slovenske šolske Matice“: Dr. A. Medved, m. p. H. Schreiner, m. p.

(Učitelj je) v Ljubljani blizu Viča opekar-ski delavec Italjan G. Toncatti.

(Podporno društvo pomožnih in zasebnih uradnikov za Kranjsko) je imelo koncem oktobra t. l. 5717 kron 63 vinarjev rezervnega zaklada.

(Glavni dobitek srečke ljubljanskega mestnega posojila) je dobil Mažar Arpad Kecskemec v znesku 50.000 kron. Ta srečka je bila izžrebana pred 10 leti, a šele te dni je dobil dobitke srečni Mažar po tožbi z nekim hamburškim sleparjem, ki je hotel dokazati, da je njegova srečka zadela.

(Cesarjev dar.) Šolskim sestram v Trnovem pri Ilirski Bistrici je podaril cesar 1000 kron za zgradbo novega zavoda in kapelice.

(Pregoreči germanizatorji.) Iz Idrije piše ravnatelj odnotne rudarske ljudske šole nek Al. Novak graški „Tagespost“ na očitjanje, da se v tej šoli premalo uči nemščina: „Učiteljstvo je tako prepričano o potrebi in važnosti nemščine, da jo začne poučevati iz lastnega nagiba že v drugem šolskem letu, čeravno učni načrti za Kranjsko zahtevajo pouk nemščine šele v 3. razredu.“ Kaj neki reče dež. šol. nadzornik P. Končnik, ker se v Idriji tako samovoljno prezira njegove učne načrte.

(Nesreča na železnici.) Med postajama Laze in Kresnice je povozil dne 4. t. m. vlak železniškega čuvaja. Našli so ga mrtvega.

(Ravnopravnost celovških Nemcev.) Imenik za splošno volilno skupino je bil tako po vršno sestavljen na škodo delavcev, da so se morale volitve preložiti. Novi volilni imenik iz kazuje 1097 volilcev več kot prvi.

(Spomenik pokojne cesarice Elizabete v Trstu.) V Trstu se je osnoval odbor, da postavi pokojni cesarici Elizabeti spomenik.

(Akad. društvo „Slovenija“ na Dunaju) priredi svoj III. občni zbor v zimskem tedaju 1900/01 v petek dne 7. decembra 1900 z običajnim sporedom. Pred sporedom predava tov. Janko Šebinger: Kulturno stanje Slovencev ob času Prešerna in Slomška. Lokal: „Zum Magistrat.“ I. Lichtenfelsgasse 3. Začetek ob 8. uri zvečer.

Politični pregled.

(Shod zastopnikov avstrijskih mest.) Shod je preložen do konca januarja prih. leta. Češka mesta so odklonila udeležbo.

(Nove topove) že imajo nekatere baterije topništva. Prvi obrok za iste se postavi v vojni proračun za leto 1902. Vsota za nove topove je velikanska.

(Vodja mladočeške stranke dr. Engel) ne kandiduje več za državni zbor ter ne sprejme mandata. Tudi za mandat znanega radikalnega Čeha dr. Stránskyja gre bada. Skupno zgubijo baje Mladočehi pet do šest mandatov.

(V Ogrskem državnem zboru) je predložil dne 5. t. m. ministeraki predsednik pl. Szell dve predlogi za podaljšanje brambovskega provizorija in rekrutnega kontingenta. Večina poslancev je govorila proti budgetu.

(Nova trozveža na jugu?) Govori se, da se dogovarjajo Srbija, Črnagora in Italija za skupno ugovarjanje proti nameravanim železnicam v Bosni in Hercegovini, katere bi bile na škodo prometa Srbije in Črnogore. Italija se pridruži kot prijateljica Črnogore.

(Bolgarske finance.) Na davkih prejšnjih let je bilo do novega leta na dolgu 22.202.607 frankov, za tekoče leto pa še ni plačanih davkov 7.339.353 frankov. Državni uradniki in služabniki so primorani opuščati svoje službe, ker ne dobe plače. — Med veliko roparsko družbo, katero so nedavno zasačili, bilo je tudi več bivših orožnikov in policistov, katere je beda gnala med roparje.

(Ministerska kriza v Bolgariji.) Bolgarsko ministerstvo je podalo odstavko. Sobranje se je preložilo.

(Italijanska zbornica) se je bavila v predzadnji seji z izgonom dveh italijanskih časnikarjev Borghetti in Pratu iz Avstrije. Državni tajnik je dokazoval, da ima vsaka država pravico izgnati neljube tujce. Poslanci so izjavili, da s tem odgovorom niso zadovoljni.

(Ruščina na bavorskih gimnazijah.) Bavarsko naučno ministerstvo je upeljalo na gimnazijah pouk ruščine.

(Nemški cesar in Buri.) Največ simpatij je imela vojna Burov med Nemci, ker so jim najbližji krvni bratje. Velede tega je tudi Krüger pričakoval največ naklonjenosti od pruske vlade. Ko pa je hotel Krüger obiskati nemškega cesarja, dobil je obvestilo, da ga ne more sprejeti. Platonična ljubezen nemškega naroda tedaj Burov kaj malo koristi.

(Med Turško in Zedinjenimi državami) še vedno ni poravnano zaradi lanskimi nemirov v Armeniji. Zedinjene države zahtevajo večjo denarno odškodnino, a Turška niti ne odgovori ker ima prazne blagajne. Zedinjene države so sedaj sklenile, poslati pred Smirno močno angliško oklopnico z veliko posadko, ki se poprej ne umakne, da sultan ugodi njihovi zahtevi.

(Vojna v Afriki.) Spopad burakega generala Deweta pri Dewetadorp z Angleži ni bila navadna praska, temveč velika buraka zmaga. Angleži so imeli 15 mrtvih, 62 ranjenih, 400 mož z dvema topovoma pa se je Burov udalo. Dewet je takoj po bitki odkorakal v Kaplandijo. Angleži so v velikih skrbih, ker se po pravici boje splošne vataje. Burov se pridružujejo tudi Holanci. Londonski krogi priporočajo angleški vladi, naj se začne z burakima generalama Botho in Dewetom mirovna pogajanja ter jima naj ponudi sedež v zakonodajnem svetu. Angleški maršal Roberts še mora ostati v Afriki.

Dopisi.

Iz Vranskega. Slovensko pevsko društvo „Vranska Vila“ priredilo je dne 2. t. m. v veliki in lepi dvorani gosp. Brinovca Prešernov večer. Dasi brez vabil, prišlo je vendar toliko domačinov, da so bili vsi prostori zasedeni. Za stopane so bile do malega vse tržke hiše. Spored zvršil se je mirno in v splošno zadovoljstvo. Pesni „Jadransko morje“, „Molitev“ itd. so kaj lepo odmevale, a med petjem je igrala ad hoc sestavljena društvena godba prav marljivo mične domače skladbe. Slavnostni govor imel je gosp. nadučitelj Meglič. Govornik nam je predstavil in načrtal v poljudni in lahko umljivi besedi Prešerna. Prešernovo pesem „Turjaška Roza munda“ prednašal je ognjevito gosp. Jug in se pokazal izbornega deklamatorja. Gospodična Lipčeva pobirala je za Prešernov spomenik v Ljubljani in nabrala 46 kron 6 vin. Po sporedu zapeli smo vsi zbrani Prešernovo vedno lepo „Luna sije“ in slehernemu se je videlo, da je vesel in zadovoljen. Bilo je pa tudi v resnici prijetno. Tako domače in neprisljano zabavno se že dolgo nismo imeli. To je prav! Le združimo in spoznavajmo se večkrat. Čimbolj se spoznamo, tembolj se bomo oklenili drug drugega v prid našega lepega trga.

Gornja Radgona. Nekako težko nam je bilo pri srou, ko smo gledali dne 25. t. m. na toliko nam kljubuvajoče vreme in dozdevalo se nam je, da naša veselica dobi naslov „žalo stinka“, a hvala Bogu spremenil se je ta naš strah v veselje, kajti nedvomno se sme ta naša veselica šteti med najboljše, kar smo jih imeli v Gornji Radgoni. Ljudstva prišlo je toliko, da je moralo mnogo ljudi stati ker niso dobili vsi sedežev, a vendar bili so tudi ti zadovoljni. S kupicami v roki vztrajali so stoje pozno v noč! Saj jih je pa tudi lahko veselilo, ker slišali so tako ljubke glasove mlilih tamburic in krepkih mladeničev junaške glasove, kakor tudi nežne dekliške zvončke!

Neumorni in vrli tamburaši proizvajali so jako čisto in fino različna komade, da se njim mora to vsestransko pripoznati in pohvaliti! Jako iznenadil nas je pa novi moški zbor, koji je prvič nastopil, in to s tako odločnostjo, da je lahko ponosna Gornja Radgona, da ima tako čvrste in vrle fante, kateri že sedaj pojejo tako lepo in navdušeno. Ponosni in zadovoljni so pa tudi lahko pevci, ker so s svojimi pesmami jako zadovoljili poslušalce, a tudi mešani zbori so se peli jako lepo, posebno smo se radovali nad pesmijo „Pozdrav“ od dr. Ipavice.

Vendar najbolj so pa ljudstvu ugajale naše krasne narodne pesmi! — Tako je prav, vrli tamburaši in pevci! Le neustrašeno naprej! Pre pričani smo, da se bode pod vodstvom vrliga g. Jankota Čiriča tamburalo in pelo, da nam bode to v ponos in veselje ter, kar je največ vredno, v vzpodbuj v narodni stvari.

A tudi v gmetnem oziru obneala se je veselica dobro, za kar gre vsa čast gospodu slikarju Horvatu.

Tombola vršila se je jako živahno, tudi za „arečolov“ je bilo veliko zanimanje. Največ smehu pa je bilo pri licitaciji.

Bila je torej veselica v vsakem oziru dobra in koristna. Neutrudljivi moški in mešani zbor pripravljali se že sedaj, da nam priredi kmalu zopet še veselješ urica, na katere se že sedaj veselimo.

Končno kličem vrlim zavednim in neustrašljivim narodnjakom:

S pesmijo k srou.
S sprotno k domovini!

Iz Gornje Radgone se nam piše: Iz Blankejeve tiskarne v Ptuj razpošiljajo ptujski nemčurji za naše vollice namenjene oklice, kateri priporočajo namesto dr. Ploja znanega Wratschko-ta iz Orehovec. Mi smo se prav od srca smejali temu oklicu. Je pa res smešno. Ta oklic trdi, da „orehovski prorok“ „prav po oče tovrsko skrbi za kmete.“ Ali ste čuli vi kmetje iz poljske občine, ki vam je Wratschko škodo cenil. Wratschko je tudi po tistem oklicu: skušen in sposoben kmetovalec in politikar. Ta je zopet vredna, da se za zrcalo vtakne. Ali mi slovenski kmetje gornjeradgonski tega še vedno nismo opazili. Pač pa smo videli, da je Wratschko

celo v svoji lastni občini pogorel in bode 1 volilni moč iz Orehovec glasoval proti njemu. Že je tudi Polica volila proti Wratschkotu. V Ivanjcih vrgli so njegovega starega prijatelja Lasbaberja in tako pada „mož za možem“. In če nam Bog srečo da, upamo v par letih tako lepo iztrebiti gornjeradgonski okraj, da tudi okrajnega zastopa načelnik ne bode nikdar več postal. Sad zori in padel bode. Slovenski volilni močje pa se ne dajte motiti od nemčurjskih čenč, če hočete, da vas bode narod spoštoval.

Iz Maribora. Pred kratkim sem prejel zalepko iz Slatine. Slovenski naslov pa je tako silno vzburkal nemško(?) kri dotičnega uradnika, da je „v Mariboru“ oblastno prečrtal ter pripisal svoj edino zveličani „Marburg“. Tužna nam majka, ako že sme vsako uradniče zasramovati naš jezik ter teptati naše pravice! Ako res slovenski naslov ne more dospeti iz Slatine po Slovenskem Štajarju v Maribor, bili ne bi zadostovalo, če bi se blaženb nemško ime samo dostavilo?! (Tudi to bi bila še vedno predrznost, kajti s tem, da uradnik pripiše samovoljno nemško ime, izda se že itak, da mu je kraj dobro znan, ter hoče le kljubovati Slovenem in njihovemu jeziku. Takih boleznj pa bo treba enkrat za vselej ozdraviti prusofilske uradnike na naši zemlji! Op. ured.) Da se je slovenski naslov prečrtal, je izbruh nestrpnosti germanke duše ter nesramna provokacija na slovensko narodnost!

Narodno-gospodarske novice.

II.

Kako daleč sega razumna štedljivost

Spisal Vekoalav Kukovec.

(Dalja.)

2. Štedljivo gospodarstvo in zabave ter prijetnosti življenja.

Nekateri ljudje smatrajo popivanje po gostinah za največjo srečo in najlepšo zabavo, katero jim more ponujati življenje. Mislijo, da so v raju, ako se nasekajo čez mero raznih pijač, tako, da se svet slednjič začne polagoma vrteti krog njih in da jim vinski ali drugi duhovi zabude meglo pred očmi.

Nebote se človek tu domisli neke vrste blaznih ljudi v jutrovih deželah; uživalcev hašiša. Ti ljudje uživajo namreč nekako posebno drevesno smolo, hašiš imenovano, katera na človeške živce vpliva tako močno, da človek takoj po zavžitju koščeka hašiša zapade v večurno polnupanje in da se mu zdi, kakor da bi bil v pravih nebesih, kjer se njegovim očem odpira na vseh straneh sama rajaka lepota. Pravijo, da človek, ki se hašišu privadi, te navade pri najboljši volji ne more opustiti nikdar več, da ga pa ta skrajno razburjiva in škodljiva zabava že čez leto dni duševno in telesno popolnoma uniči, tako, da nazadnje gotovo zblazni ali prežgoda konča svoje bedno življenje.

Kako podobno ravna jo oni, ki v vinskem ali še huje žganjičnem omamljenju iščejo prave zabave. Propad duševnih in telesnih sil in potrata premoženja ali pa še celo dolgovi so neizogibno zlo take strastno ljubljene zabave popijačih veseljakov. Vsak razumen človek pač izprevidi, da se take zabave in take domnevne prijetnosti življenja nikakor in nikdar ne morejo strinjati z načeli razuma in tem manj z načeli štedljivega gospodarstva.

„To je pa krivica“, ugovarjajo burno mnogoteri nasprotniki. „Kdor si je svoj denar s trudom pridobil, sme si privoščiti tudi potrebno razvedrilo in zabavo.“

In res je! Človek ne živi, da bi le delal in se trudil, ampak potrebuje in zasluži tudi potrebnega razvedrila, ki okrepi in ponovi njegove telesne in duševne moči ter ga usposobi za uspešno nadaljnjo delo. Vsak razumen človek mora to priznati in tudi mi, ki spodbujamo k razumni štedljivosti, storimo to, ne da bi strem odrekli opravičenost in nujno potrebo zabav in razvedril. Ne, ampak pokazati hočemo v sledečem na zgledih iz vsakdanjega življenja, da si tudi štedljiv človek lahko privoščiti potrebno primerno zabavo. In še veliko več, skušnija kaže, da si razumno štedeči ljudje baš s štedljivostjo zajamčijo trajno prijetno življenje.

(Konec prihodnjic.)

Književnost.

(Književnost in umetnost) Poziv. Naši mili mladini, ki se bavi z glasovirjem, napisal sem v lahkem slogu kakor božični dar zbirko najprijetnejših slovenskih in hrvatskih melodij. Zbirka je izšla pod naslovom „Ružmarinke“, ter jo slovenskim roditeljem najtopleje priporočamo, da svoje otroke z njo razvesele prihodom božičnih praznikov. „Ružmarinke“ stanejo 2 kroni ter jih je naročiti pri meni: (Zagreb, Rainerova ulica št. 11.) F. S. Vilhar.

(„Prešeren in Slovanstvo“) o stoletnici pesnikovega rojstva napisal prof. Fr. Ilešič, založil L. Schwantner v Ljubljani. Cena 70 vin. po pošti 75 vin. Razun bogate vsebine „Prešernovega albuma“, ki je izišel kot slavnostna številka „Ljubljanskega Zvona“ ob Prešernovi stoletnici, razveselil je vse ljubitelje velicega Prešerna in slovenske književnosti sploh, naš rojak profesor Ilešič s to strokovno in duhovito razpravo v posebni knjižici. Da je razprava temeljita in zanimiva, za to nam je porok ime mladega učenjaka na našem književnem polju, g. profesorja Fr. Ilešiča.

(„Pod oknom“) samospev za bariton s spremljevanjem klavirja. Ob stoletnici Prešernovega rojstva založil dr. Gojmir Krek. Cena 1 K 60 vin. po pošti 1 K 65 vin. Skladatelj je tedaj priskrbel, da dobe tudi pevci in igralci primeren, trajen spomenik na Prešernov jubilej.

(„Zimaka idila.“) Pod tem naslovom je uglasbil znani Risto Savin Aškerčev balado. Kompozicija je namenjena za srednji glas s spremljevanjem klavirja. Glasbenik jo je posvetil g. dr. Beli Stubeču, znanemu prvaku slovenskih baritonistov. Cena 1 K — po pošti 5 vin. več. Obe skladbi sta v jako učni opravi.

Razne stvari.

(Čuden otrok.) List „Bošnjak“ poroča, da ima težak Okić iz Otoka fantka treh let, kateremu so začele poganjati brke takoj po njegovem rojstvu. Danes ima že brke, katerih bi se ne sramoval nobeden mladenič. Fantek ustaja po noči, nalaga drva na ogenj in sedi pri oknu do zore. Potem pa boji spat. Deček je sicer docela normalen.

(Samomor iz radovednosti) V Varšavi se je nedavno obesil neki 11letni židovski deček, ki je bil duševno zelo razvit in je imel posebno nagnjenje do znanosti. Pustil je mal listek, na katerega je zapisal: „Obesil sem se iz radovednosti. Prerad bi vedel, kaj se godi na onem svetu.“

(Slovo nadvojvode Salvatorja) od preljubljenega mu Zagreba je bil nov dokaz, kako se je Zagreb omilil nadvojvodi in kako se je ta omilil narodu hrvatskemu. Nadvojvoda je v pone deljek zvečer odšel svojo rodbino iz Zagreba, a na slovesu je sodelovalo vso mesto. Na personu so se sešli dostojanstveniki, ki so pričakovali, da se pripelje nadvojvoda, a na kolodvoru in okolo istega je mrgolelo na tisoče občinstva. Ko se je bližal voz nadvojvode, gromelo je živio klicav. Ovacije so bile spontane, srčne, impozantne; gospe so metale cvetje. Nadvojvoda se je zahvaljeval po vojaški, sproga in mali nadvojvode pa so mahali z robc. Poseben utis je napravilo na občinstvo, ko so mali nadvojvode in nadvojvodkinje vsklikali na vse strani: Z Bogom! Ko je vlak zapuščal kolodvor, je vse vzklikalo in mahalo s klobuki in roboi, a nadvojvodinja, ki je stala pri oknu vagona, se je ganjeno zahvaljevala na vse strani. V „Agramer Tagblattu“ citamo še te le podrobnosti: nadvojvoda je bil ves blede od ganitja; ko je vstopal v vagon, je še enkrat vskliknil: „Pozdravljam še enkrat lepi Zagreb. Živeli Hrvati! Otoci nadvojvode so v ednomer klicali „Hvala“. Nadvojvodinja je odredila, da je najeti hrvatska vagojteljice, da mali nadvojvode in nadvojvodinje ne pozabijo hrvatski. Tako časti narod ona, ki ga — imajo radi.

(Izseljevanje v Ameriko narašča.) Iz računa, kojega so napravili uslužbenci „Barge Office“ v Novem Yorku, je razvidno, da se je ukrcalo v tamošnjo luki povprečno vsaki dan od 1. julija t. l. po 1000 izseljencev. Število vseh izseljencev t. j. ki se izkrcajo tekom ednega leta t. j. od 30. junija 1900 do istega dne prihodnjega leta, gotovo preseže 450.000. To bode največji ednoletni kontingent, ki se je izselil od leta 1892 v Ameriko.

Razpis.

Lastništvo lista „Domovina“ sprejme mlado, čilo moč s splošno izomiko in dobrim konceptom, ki ima veselje do časnika. Plača po dogovoru. Reflektantje za to mesto naj pošljejo svoje ponudbe z dokazom dosedanje uporabe uredništva našega lista.

Gostilna v „Narodnem domu“ v Celju

odda se pod jako ugodnimi pogoji v najem.

Ponudbe sprejema „Posojilnica v Celju“.

V najem se da

na več let, ali pa tudi proda ednonadstropno staro šolsko poslopje v Cirkovcah na Dravskem polju blizu Pragerskega. Isto obstoji iz 8 sob, kuhinje, kleti, vrten, lep vrt. Poslopje je sposobno za kakšnega trgovca, kar je blizu farne cerkve. Zato se bode vršila dražba v nedeljo, dne 9. grudnia ob 3. uri popoldne na licu mesta pod ugodnimi pogoji.

Anton Goljat
župan.

VRTNAR

mlad samaki, trezen de-
lavec se sprejme o no-
vem letu. — Kje pove
upravištvu „Domovine“.
(511) 4-1

Prostovoljno se proda

zemljišče

gospo Ide pl. Rajkovič na Ogrizakovem v Dober-
nežu d. o. Tepanje za 30.000 K, eno zemljišče v Tepa-
njah za 3.600 K, ena kmetija v Konjicah 5 minut od
kolodvora za 8.800 K, eno zemljišče v Strančah za
15.000 K pod jako ugodnimi plačilnimi pogoji. Več pove

dr. Ivan Rudolf
odvetnik v Konjicah (520) 3-1

Za pobarvanje šolskih tabel

priporoča trgovina Dragotin Hribarja v Celju
izborni

temni lak

brez leska, po originalni tovarniški ceni kilogram po
3 gld. 80 kr. Eden kilogram tega laka zadostuje za pre-
barvanje 4-6 tabel. Zunanja naročila izvršujejo se točno.

AMERIKO

Kralj belgijski poštni parnik.

Red Star Linie iz Antverpna naravnost v
Novi Jork in Filadelfijo.
Koncesijovana od vis. c. k. avstrijske vlade.
Pojanila daje Red Star Linie. Dunaj IV.
Wienergürtel 20 ali pa
Julij Popper, Südbahnstr. Nr. 2, Innsbruck.

Galoše in dežnike

za dame, gospode
in otroke le iz do-
brega materiala ter
po najnižjih cenah

(432) 10-8

priporoča

PETER KOSTIČ

Celje, Glavni trg št. 7.

Svoji k svojini!

ANTON KOLENC

trgovca v Celju

v „Narodnem domu“ in „pri kroni“

priporoča častiti duhovščini in slavnemu
občinstvu svojo bogato zalogo raznovrstnega

špecerijskega blaga

po jako niskih cenah, kakor tudi vino, na
debelo in drobno.

Naznanjam, da kupujem tudi letos, kakor
vsako leto vsakovrstne cvetke, rastline in ko-
reninice lepo v senci posušene, da lepo zelene
barvo obdrže, po najnižjih cenah. Kakor: bes-
govo gobo, kamilico, timočrto, malino štupo,
lipovo cvetje, sploh vse rastline, cvetke in ko-
reninice; tudi kupim vsake vrste deželnih pri-
delkov, kakor: oves, pšenico, riž, ječmen, ajdo,
proso, konoplje, laneno seme in ržene rožičke.
Ob časi vsako sadije, vse deželne pridelke po
najnižjih cenah. Vsemem tudi še fižol vsake
vrste in vsako množino, kakor tudi jajca in
kuretno. Kupim tudi suhe gobe, orehe,
čepice, hrške, itd., vse po najnižjih cenah. —
Častitim gg. duhovnikom naznanjam, da imam
vsakovrstne pristno čebelno-voščene sveče
v zalogi.

Kupujem zgodnji kakor tudi pozni
hmelj ter divji in pravi kostanj.

„Kmetijska zadruga v Žalcu“ naznanja
vsem onim kmetovalcem, kateri se niso njeni
udje, da se dobi umetni gnoj, kompost in to-
maševa žindra, kakor živinska sol, pri Anton
Kolencu, trgovcu v „Narod. domu“ v Celju,
kam r se naj obrnejo neudi zadruga.

„Kmetijska zadruga za Spodnještajarsko“
vknjiž. zadruga z omejenim poročtvom v Žalcu.

Svoji k svojini!

Na debelo. * Na drobno.

Peter Majdič

trgovina z železnino „MERKUR“

Celje, Graške ulice št. 12

Priporoča svoje lahko tekoče slamoreznice najboljših sestavov
kakor tudi izvrstne slamorezne kose.

Dalje svojo veliko zalogo izdelkov iz kamenščine, kakor cevi za kanalizacije
in stranišča, nastavke za dimnike v vsakovrstnih oblikah, cementa, stavbenih in
pohištenih okovov, kuhinjske priprave, štedilnikov in peči od najpriprostejše do
najfinejše izpeljave.

Gg. poljedelcem priporočam kot najizdatnejše umetno gnojilo Tomaževo fos-
fatno moko po tovarniški ceni.

Zaloga kotlov za žganje kuhati.

* Slavno občinstvo rabim najljubše, si pri priliki ogledati mojo trgovino in zalogo. *

Postrežba točna. * Cene nizke.

Oklic.

Podpisani krajni šolski svet oddaja star-
beno podjetje nove

dvorazredne šole v Letušu

po zniževalni dražbi v skupnem proračunu
29.280 K in sicer:

A. Izkopavanje in zidarsko delo	18.942 K 66 h
B. Mizarsko, ključarsko, steklarsko in barbarsko delo	4.147 K 36 h
C. Tesarsko delo	4.230 K 88 h
D. Kleparsko delo	445 K 84 h
E. Slikarsko	42 K 32 h
F. Lončarsko	336 K

Delo se bode oddalo skupno ali posamezno
le pooblaščenim veščakom.

Pismene ponudbe, katerim se ima priložiti
10% jamčila, izročiti se imajo kraj. šol. svetu v
Braslovčah najpozneje do dne 16. dec. t. l.

Dražba se bode vršila 17. decembra t. l.
točno ob 10 uri popoldne na licu mesta v
Letušu

Krajni šolski svet Braslovče

25. dan listopada 1900

Načelnik: Ivan Kreft.

Najnovejše stroje za pridelovanje živinske krme

pri zimskem krmaljenju v hlevih!

Stroji za rezanje smeti s patentnim kolo-
barom, ki se jako lahko goni ter prihrani do 40%
moči, reznice za repo in krompir, mlinci za drob-
ljenje, stroji za parjenje živinske piče, prenosljive
štedilne kotlene peči z emaj-
liranim ali z neemajliranim
vložnim kotlom, stoječe ali
vozeče za kuhanje in pa-
renje živinske krme, krom-
pirja, za mnogovrstne kme-
tijske in domače potrebe itd.,
nadalje robkalnice za tur-
ško, čistilne mlince za žito,
trijere-stroje za izbiranje,
stiskalnice za seno in slamo
za ročno gonjo, stoječe in
vozeče.

Mlatilnice, gepije, jeklene pižuge, valjarje,
brane.

Najboljše sejalne stroje „Agrikola“ (si-
stem s potiskanjem kolesa, brez zmenjevalnih
koles za vsako seme, za hribe in doline.

Samotvorne patentirane brisgalnice za uni-
čevanje sadnih škodljivcev in peronospor, izdelu
jejo in razpošiljajo pod jamstvom v najnovejši,
priznani najboljši konstrukciji

Th. Mayfarth & Co.

c. kr. izrečno priv. tovarne kmetijski strojev, liva-
ren in parnih kovačij

Dunaj, II/2, Taborsstrasse št. 71.

Odlikovane z nad 400 zlatimi svetinjami.

Ilustrovani katalogi in mnogobrojna pri-
znanja pisma zastoj. — Zeli se zastopnikov in
prekupcev. (428) 10-5

Ljubljanska kreditna banka

v Ljubljani

Špitalske ulice šte. 2.

Nakup in prodaja

vseh vrst rent, državnih papirjev,
zastavnih pism, srečk, novcev,
valut i. t. d. za po najkulantnejših pogojih.
Posojila na vrednostne papirje proti
vizični obresti.

Zavarovanje proti kurznim izgubi.
Promese k vsem šrobanjem.

Sprejemanje

denarnih vlog na vložne knjižice,
na tekoči račun in na girokonto s
4 1/2% obrestovanjem od dne vloge do
dne vzdiga.

Eskompt menic najkulantneje.

(391) Borzna naročila.